

YASHIL

IQTISODIYOT & TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

№10

Google Scholar

OPEN ACCESS

ULRICHSWEB[®]
GLOBAL SERIALS DIRECTORY

OpenAIRE

ROAD

НАУЧНАЯ ЭЛЕКТРОННАЯ
БИБЛИОТЕКА
LIBRARY.RU

Academic
Resource
Index
ResearchBib

ISSN
INTERNATIONAL
STANDARD
SERIAL
NUMBER
INTERNATIONAL CENTRE

CYBERLENINKA

BASE

INDEX COPERNICUS
INTERNATIONAL

Crossref

ISSN: 2992-8982

<https://yashil-iqtisodiyot-taraqqiyot.uz/>

2025

IQTISODIYOT&TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

Bosh muharrir:

Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich

Bosh muharrir o'rinbosari:

Karimov Norboy G'aniyevich

Muharrir:

Qurbonov Sherzod Ismatillayevich

Elektron nashr. 1105 sahifa.

2025-yil, 21-oktyabr

Tahrir hay'ati:

Salimov Oqil Umrzoqovich, O'zbekiston Fanlar akademiyasi akademigi
Abduraxmanov Kalandar Xodjayevich, O'zbekiston Fanlar akademiyasi akademigi
Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich, texnika fanlari doktori (DSc), professor
Rae Kvon Chung, Janubiy Koreya, TDIU faxriy professori, "Nobel" mukofoti laureati
Osman Mesten, Turkiya parlamenti a'zosi, Turkiya – O'zbekiston do'stlik jamiyati rahbari
Axmedov Durbek Kudratillayevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Axmedov Sayfullo Normatovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Abduraxmanova Gulnora Kalandarovna, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Kalonov Muxiddin Baxritdinovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Siddiqova Sadoqat G'afforovna, pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Xudoyqulov Sadirdin Karimovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Maxmudov Nosir, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Yuldashev Mutallib Ibragimovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Samadov Asqarjon Nishonovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, professor
Slizovskiy Dimitriy Yegorovich, texnika fanlari doktori (DSc), professor
Mustafakulov Sherzod Igamberdiyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Axmedov Ikrom Akramovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Eshtayev Alisher Abdug'aniyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Xajiyev Baxtiyor Dushaboyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Hakimov Nazar Hakimovich, falsafa fanlari doktori (DSc), professor
Musayeva Shoirazimovna, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), professor
Ali Konak (Ali Ko'nak), iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor (Turkiya)
Cham Tat Huei, falsafa fanlari doktori (PhD), professor (Malayziya)
Foziljonov Ibrohimjon Sotvoldixo'ja o'g'li, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dots.
Utayev Uktam Choriyevich, O'z.Respub. Bosh prokuraturasi boshqarma boshlig'i o'rinbosari
Ochilov Farkhod, O'zbekiston Respublikasi Bosh prokuraturasi IJQKD boshlig'i
Buzrukhonov Sarvarxon Munavvarxonovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Axmedov Javohir Jamolovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Toxirov Jaloliddin Ochil o'g'li, texnika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), katta o'qituvchi
Bobobekov Ergash Abdumalikovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), v.b. dots.
Djudi Smetana, pedagogika fanlari nomzodi, dotsent (AQSH)
Krissi Lyuis, pedagogika fanlari nomzodi, dotsent (AQSH)
Glazova Marina Viktorovna, Iqtisodiyot fanlari doktori (Moskva)
Nosirova Nargiza Jamoliddin qizi, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Sevil Piriyeva Karaman, falsafa fanlari doktori (PhD) (Turkiya)
Mirzaliyev Sanjar Makhamatjon o'g'li, TDIU ITI departamenti rahbari
Ochilov Bobur Baxtiyor o'g'li, TDIU katta o'qituvchisi
Golisheva Yelena Vyacheslavovna, Iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent.

IQTISODIYOT&TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

Editorial board:

Salimov Okil Umrzokovich, Academician of the Academy of Sciences of Uzbekistan
Abdurakhmanov Kalandar Khodjayevich, Academician of the Academy of Sciences of Uzbekistan
Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich, Doctor of Technical Sciences (DSc), Professor
Rae Kwon Chung, South Korea, Honorary Professor at TSUE, Nobel Prize Laureate
Osman Mesten, Member of the Turkish Parliament, Head of the Turkey–Uzbekistan Friendship Society
Akhmedov Durbek Kudratillayevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Akhmedov Sayfullo Normatovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Abdurakhmanova Gulnora Kalandarovna, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Kalonov Mukhiddin Bakhridinovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Siddikova Sadokat Gafforovna, Doctor of Philosophy (PhD) in Pedagogical Sciences
Khudoykulov Sadirdin Karimovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Makhmudov Nosir, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Yuldashev Mutallib Ibragimovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Samadov Askarjon Nishonovich, Candidate of Economic Sciences, Professor
Slizovskiy Dmitriy Yegorovich, Doctor of Technical Sciences (DSc), Professor
Mustafakulov Sherzod Igamberdiyevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Akhmedov Ikrom Akramovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Eshtayev Alisher Abduganiyevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Khajiyev Bakhtiyor Dushaboyevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Khakimov Nazar Khakimovich, Doctor of Philosophy (DSc), Professor
Musayeva Shoira Azimovna, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Professor
Ali Konak, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor (Turkey)
Cham Tat Huei, Doctor of Philosophy (PhD), Professor (Malaysia)
Foziljonov Ibrokhimjon Sotvoldikhoja ugli, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Associate Professor
Utayev Uktam Choriyeich, Deputy Head of Department, Prosecutor General's Office of Uzbekistan
Ochilov Farkhod, Head of DCEC, Prosecutor General's Office of Uzbekistan
Buzrukkhonov Sarvarkhon Munavvarkhonovich, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Akhmedov Javokhir Jamolovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences
Tokhirov Jaloliddin Ochil ugli, Doctor of Philosophy (PhD) in Technical Sciences, Senior Lecturer
Bobobekov Ergash Abdumalikovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Acting Associate Professor
Judi Smetana, Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor (USA)
Chrissy Lewis, Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor (USA)
Glazova Marina Victorovna, Doctor of Sciences in Economics (Moscow)
Nosirova Nargiza Jamoliddin kizi, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Associate Professor
Sevil Piriyeva Karaman, Doctor of Philosophy (PhD) (Turkey)
Mirzaliyev Sanjar Makhamatjon ugli, Head of the Department of Scientific Research and Innovations, TSUE
Ochilov Bobur Bakhtiyor ugli, Senior lecturer at TSUI
Golisheva Yelena Vyacheslavovna, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor.

Ekspertlar kengashi:

Berkinov Bazarbay, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Po'latov Baxtiyor Alimovich, texnika fanlari doktori (DSc), professor
Aliyev Bekdavlal Aliyevich, falsafa fanlari doktori (DSc), professor
Isakov Janabay Yakubbayevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Xalikov Suyun Ravshanovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Rustamov Ilhomiddin, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Hakimov Ziyodulla Ahmadovich, iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent
Kamilova Iroda Xusniddinovna, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
G'afurov Doniyor Orifovich, pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Fayziyev Oybek Raximovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Tuxtabayev Jamshid Sharafetdinovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Xamidova Faridaxon Abdulkarim qizi, iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent
Yaxshiboyeva Laylo Abdisattorovna, katta o'qituvchi
Babayeva Zuhra Yuldashevna, mustaqil tadqiqotchi
Komilova Nilufar Karshiboyevna, Geografiya fanlari doktori, professori
Umirzoqov Ja'sur Artiqboy o'g'li, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), dotsent
Zebo Kuldasheva, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), dotsent

Board of Experts:

Berkinov Bazarbay, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Pulatov Bakhtiyor Alimovich, Doctor of Technical Sciences (DSc), Professor
Aliyev Bekdavlal Aliyevich, Doctor of Philosophy (DSc), Professor
Isakov Janabay Yakubbayevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Khalikov Suyun Ravshanovich, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Rustamov Ilhomiddin, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Khakimov Ziyodulla Akhmadovich, Doctor of Economic Sciences, Associate Professor
Kamilova Iroda Xusniddinovna, Doctor of Philosophy (PhD) in Economics
Gafurov Doniyor Orifovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Pedagogy
Fayziyev Oybek Raximovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economics, Associate Professor
Tukhtabayev Jamshid Sharafetdinovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economics, Associate Professor
Khamidova Faridaxon Abdulkarimovna, Doctor of Economic Sciences, Associate Professor
Yakhshiboyeva Laylo Abdisattorovna, Senior Lecturer
Babayeva Zuhra Yuldashevna, Independent Researcher
Komilova Nilufar Karshiboyevna, Doctor of Geographical Sciences, Professor
Umirzokov Jasur Artiqboy ugli, Doctor of Economic Sciences (DSc), Associate Professor
Zebo Kuldasheva, Doctor of Economic Sciences (DSc), Associate Professor

- 08.00.01 Iqtisodiyot nazariyasi
- 08.00.02 Makroiqtisodiyot
- 08.00.03 Sanoat iqtisodiyoti
- 08.00.04 Qishloq xo'jaligi iqtisodiyoti
- 08.00.05 Xizmat ko'rsatish tarmoqlari iqtisodiyoti
- 08.00.06 Ekonometrika va statistika
- 08.00.07 Moliya, pul muomalasi va kredit
- 08.00.08 Buxgalteriya hisobi, iqtisodiy tahlil va audit
- 08.00.09 Jahon iqtisodiyoti
- 08.00.10 Demografiya. Mehnat iqtisodiyoti
- 08.00.11 Marketing
- 08.00.12 Mintaqaviy iqtisodiyot
- 08.00.13 Menejment
- 08.00.14 Iqtisodiyotda axborot tizimlari va texnologiyalari
- 08.00.15 Tadbirkorlik va kichik biznes iqtisodiyoti
- 08.00.16 Raqamli iqtisodiyot va xalqaro raqamli integratsiya
- 08.00.17 Turizm va mehmonxona faoliyati

Muassis: "Ma'rifat-print-media" MChJ

Hamkorlarimiz: Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti, O'zR Tabiat resurslari vazirligi, O'zR Bosh prokuraturasi huzuridagi IJQK departamenti.

Jurnalning ilmiyligi:

“Yashil” iqtisodiyot va taraqqiyot” jurnali

O'zbekiston Respublikasi
Oliy ta'lim, fan va innovatsiyalar
vazirligi huzuridagi Oliy
attestatsiya komissiyasi
rayosatining
2023-yil 1-apreldagi 336/3-
sonli qarori bilan ro'yxatdan
o'tkazilgan.

MUNDARIJA

QAYTA TIKLANUVCHI YASHIL ENERGIYA: BARCHA UCHUN MUHIM MASALA.....	13
Muxiddin Kalonov	
MOLIYAVIY INNOVATSIYALAR: IQTISODIY MOHIYATI, QO'LLANILISHI VA RIVOJLANISHI.....	19
Quliyev Begimqul Melikovich	
SAVDO KORXONALARI SAMARADORLIGINI OSHIRISHDA STATISTIK TAHLIL USULLARIDAN FOYDALANISHNING AHAMIYATI.....	24
Sabirova Oysuluv Shonazarovna	
KORXONANING MEBEL MAXSULOTLARI BOZORIDAGI O'RNINI KENGAYTIRISH USULLARI	30
Musayeva Shoirazimovna	
IQTISODIYOTNI RIVOJLANTIRISHDA INVESTITSIYA KO'RSATKICHLARI TIZIMINING FUNKTSIONAL JIHATI.....	35
Alabayev Sobitxon	
MAMLAKATIMIZDA MAHSULOTLARNING MUVOFIQLIGINI BAHOLASH AMALIYOTI.....	40
Zakirov Ansabxon Akaidinovich	
ПЕРСПЕКТИВЫ РАЗВИТИЯ ЗЕЛЁНЫХ ОБЛИГАЦИЙ В УЗБЕКИСТАНЕ.....	48
Саидахмедова Аида Мирзаевна	
KORXONALAR FAOLIYATIDA DEBITOR VA KREDITOR QARZDORLIKNI BOSHQARISH	55
Mirzayev Ozod Furkatovich	
AHOLI PUL DAROMADLARI VA HUDUDIY IQTISODIY RIVOJLANISH KO'RSATKICHLARI O'RTASIDAGI EKONOMETRIK TAHLIL.....	59
Qodirov Farrux Ergash o'g'li	
BUDJET RESURSLARI SHAKLLANISHIDA HUDUDNING SOLIQ SALOHİYATINI OSHIRISH VA MOLIYAVIY BARQARORLIK.....	64
Yuldashev Adhamjon Axadjonovich	
SANOAT KORXONALARI IQTISODIY RIVOJLANISHI TUSHUNCHASIGA NAZARIY YONDASHUVLAR.....	69
Muydinov Xusniddin Nuriddin o'g'li	
МЕТОДИКА УПРАВЛЕНИЯ ФИНАНСОВЫМИ ПОТОКАМИ В СИСТЕМЕ УПРАВЛЕНЧЕСКОГО УЧЕТА	73
Минутдинова Лилия Тагировна, Машарипов Озод Алимович	
ГАРМОНИЗАЦИЯ НАЦИОНАЛЬНЫХ СТАНДАРТОВ БУХГАЛТЕРСКОГО УЧЕТА В РЕСПУБЛИКЕ УЗБЕКИСТАН В СООТВЕТСТВИИ С МСФО	78
Абдужалилова Дилноз Абдусаттаровна	
RAQAMLI TEXNOLOGIYALAR YORDAMIDA SMART TURIZMNI RIVOJLANTIRISHNING DOLZARBLIGI	84
Sobirjonov Muxiddin Toxirjon o'g'li	
TO'LOVGA QOBILIYATSIZLIK HOLATIDAGI KORXONALARDA TUGATISH BALANSINI TUZISH.....	90
Nabiyev Gofurjon Nosirjon o'g'li	
O'ZBEKISTON SANOATINING "YASHIL" IQTISODIYOTGA O'TAYOTGANLIGI: IMKONIYATLAR VA CHEKLOVLAR	96
Habibullayev Oybek Asliddin o'g'li	
YASHIL IQTISODIYOT KONTSEPTSIYASINING EVOLYUTSIYASI VA ILMIY-NAZARIY YONDASHUVLAR.....	102
Allayarov Suxrob Rustamovich	
O'ZBEKISTONDA TO'G'RIDAN-TO'G'RI CHET EL INVESTITSIYALARINING MILLIY IQTISODIYOTNI RIVOJLANTIRISHDAGI ROLI	107
Raxmatov Adxam Itolmasovich, Boynazarova Matluba Xatamovna	

HUDUDIY IJTIMOY TENGLIK VA KAMBAG'ALLIKNI YUMSHATISHDA MEHNAT RESURLARI OMILLARI.....	114
Durumov Temur G'olibovich	
TRANSPORT TARMOG'I VA MILLIY IQTISODIYOTNING ASOSIY TARMOQLARI O'RTASIDAGI BOG'LIQLIKNI MODELASHTIRISH (SURXANDARYO VILOYATI MISOLIDA)	121
Turayev Baxtiyor Ergashevich, Aymatov Sirojiddin To'raqul o'g'li	
РОЛЬ ЭНЕРГЕТИКИ В ФОРМИРОВАНИИ УСТОЙЧИВОГО РОСТА ЭКОНОМИКИ УЗБЕКИСТАНА.....	134
Нигматуллаева Гулчехра Нуруллаевна	
O'ZBEKISTONDA OLIY TA'LIM BOZORINING RIVOJLANISH TENDENTSIYALARI VA UNDA SIFAT MENEJMENTINING ROLI.....	139
Yuldashev Iskandar Bahromovich	
YER QA'RIDAN FOYDALANUVCHILARGA SOLIQ SOLISHNING NAZARIY ASOSLARI.....	145
Zoxidov Ismatjon Yunusjon o'g'li	
RAQAMLI TRANSFORMATSIYA SHAROITIDA TURIZM INDUSTRIYASIDA INNOVATSION BIZNES-MODELLAR.....	151
Shaxinabonu Choriyeva	
AVTOTRANSPORT – EKSPEDITSIYA XIZMATLARI BOZORIDA MARKETING KONTSEPSIYASI	157
Ergasheva Mukhabbat Abdusamatovna	
“YASHIL” ENERGIYA ISHLAB CHIQUVCHI KICHIK TADBIRKORLIK SUBYEKTLARINI SOLIQA TORTISHNING O'ZIGA XOS XUSUSIYATLARI	163
Toshtemirov To'liqin Toirjonovich	
DAVLAT IQTISODIY BARQARORLIGINI TA'MINLASHDA SIYOSIY INSTITUTLARNING ROLI VA UNI KUCHAYTIRISH MEKANIZMLARI.....	166
O. Nurmuradov	
TIJORAT BANKLARIDA RAQAMLI BANK TEXNOLOGIYALARINI TAKOMILLASHTIRISH ASOSLARI	171
Meyliqulov Shaxboz Xolmamat o'g'li	
СВЯЗНОСТЬ НАЦИОНАЛЬНЫХ И РЕГИОНАЛЬНЫХ СТРАТЕГИЙ В УЗБЕКИСТАНЕ: ВЫЗОВЫ И ПЕРСПЕКТИВЫ.....	176
Ташматов Гайрат Ровшанович, Содиков Авазбек Мадаминович	
QORAQALPOG'ISTON RESPUBLIKASI TURIZM SOHASINI RAQAMLI IQTISODIYOT SHAROITIDA RIVOJLANTIRISH IMKONIYATLARI.....	183
Zarikeyeva Miyasar Maratovna	
O'ZBEKISTON RESPUBLIKASIDA RAQAMLI IQTISODIYOTNING RIVOJLANISH TENDENSIYASI.....	187
Saidrahmatova Zuhraxon Saidazim qizi	
O'ZBEKISTON KONCHILIK SANOATI KORXONALARIDA INVESTITSION JARAYONLARNI BOSHQARISH VA INNOVATSION XAVFLARNI KAMAYTIRISH STRATEGIYALARI	192
Kurbanova Mehriniso Nematjanovna	
O'ZBEKISTONDA QULAY INVESTITSIYA MUHITINI SHAKLLANTIRISH MUAMMOLARI.....	196
Xuramov Zafar Rajabaliyevich	
PAXTA-TO'QIMACHILIK KLASSTERLARIDA XOMASHYO TA'MINOTI BARQARORLIGINI TA'MINLASHNING XORIJ DAVLATLAR TAJRIBASI.....	201
Zakirov Abduazim Abdurashidovich	
НОВЫЙ ЭТАП ПРИМЕНЕНИЯ РЫНОЧНЫХ МЕХАНИЗМОВ В ПРЕДПРИНИМАТЕЛЬСКОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ.....	206
Махкамов Ибраим	
O'ZBEKISTONDA SUG'URTA BOZORINING RIVOJLANISH TENDENTSIYALARI.....	213
Xushmuradov Oman, Ismoilov Sherzod Ismoil o'g'li	
GLOBALIZATSIYA SHAROITIDA MILLIY IQTISODIYOT NAZARIYASI.....	217
Mo'yidinov Xurshidbek Abdullayevich	
DORIVOR O'SIMLIKLARNI QAYTA ISHLASHNING HOZIRGI HOLATI VA MUAMMOLARI	221
Usmonov Mirg'ulom Xoshim o'g'li	

BARQAROR IQTISODIY O'SISHGA YERISHISHDA SUN'IY INTELLEKT TIZIMLARINI QO'LLASH METODOLOGIYASINI TAKOMILASHTIRISH (XORIJIY DAVLATLAR TAJRIBASI MISOLIDA)	227
Nasrulloev Hayotjon Xabibulloevich	
НЕЙРОИНТУИТИВНЫЙ ИНТЕЛЛЕКТ И ЕГО РОЛЬ В УПРАВЛЕНИИ РИСКАМИ В БИЗНЕСЕ.....	233
Ягудин Дмитрий Рустамович	
RESURLARNI SOLIQQA TORTISH AMALIYOTINING XORIJIY MAMLAKATLAR TAJRIBASI VA ULARNING MILLIY SOLIQ TIZIMIDA QO'LLASH MASALALARI	240
Nasimdjanoov Yunusjon Zoxidovich	
O'ZBEKISTON RESPUBLIKASIDA KICHIK TADBIRKORLIK SUBYEKTLARI UCHUN QO'LLANILAYOTGAN SOLIQQA TORTISH MEXANIZMLARI	246
Akbarov Akramjon Ibragimzhonovich	
TO'QIMACHILIK SANOATI KORXONALARIDA "YASHIL" MARKETINGNI JORIY ETISHNING DOLZARB JIHATLARI	250
Bazarova Fayyoz Tuxtamurodovna	
INSON KAPITALI VA IQTISODIYOTNING RAQAMLI TRANSFORMATSIYASI.....	255
Muzaffar Raximov	
UY-JOY KOMMUNAL XO'JALIGINI INNOVATSION RIVOJLANTIRISHNING IQTISODIY SAMARADORLIGI.....	259
Odamboyev Oybek Ravshanbek o'g'li	
INTERNATIONAL ORGANIZATIONS' APPROACHES TO ATTRACTING INVESTMENT IN HUMAN CAPITAL	268
Akhmadaliyeva Nikholakhon	
RAQAMLI PLATFORMALAR ORQALI KICHIK BIZNES VA XUSUSIY TADBIRKORLIKNI RIVOJLANTIRISH YO'LLARI.....	273
Vohobov Hikmatillo Ma'mirjon o'g'li	
ФОРСАЙТ И ЭКОНОМИЧНЫЕ ИННОВАЦИИ КАК ДРАЙВЕРЫ УСТОЙЧИВОГО РАЗВИТИЯ ТОРГОВЛИ САМАРКАНДА	280
Тохинова Гуллола Миркамолевна	
KICHIK BIZNES VA TADBIRKORLIKNI BOSHQARISHDA KASB-HUNAR TA'LIMI BITIRUVCHILARINING O'RNI	287
Toshpulatov Sherzod Xaydarkulovich	
DIGITAL TECHNOLOGIES IN ECOTOURISM: INNOVATIVE STRATEGIES FOR ADVANCING GREEN TOURISM	292
Barno Erkayeva	
AGROTURIZM SOHASINI RIVOJLANTIRISH ISTIQBOLLARI.....	296
Baymuradova Iroda Shermamatovna, Mardonova Zarifa Numonjonovna	
DAVLAT BUDJET NAZORATI TIZIMINI RIVOJLANTIRISH YO'NALISHLARI	301
B.Sh.Mirzayev	
YOSHLAR BANDLIGIDA KO'NIKMALAR NOMUTANOSIBLIGI MUAMMOLARI VA YECHIMLARI.....	307
Raxmatxo'jayev Axrorxo'ja Akmal o'g'li	
TO'QIMACHILIK MAHSULOTLARINING EKSPORT SALOHİYATINI TAHLIL QILISH VA RIVOJLANISH TENDENSIYALARINI BAHOLASH.....	311
Oqboyev Alisher Rasuljanovich	
РЕИНЖИНИРИНГ БИЗНЕС-ПРОЦЕССОВ И ИХ РОЛЬ В РАЗВИТИИ БАНКОВСКОГО БИЗНЕСА.....	317
Рахимходжаева Нодира Саидрахаловна	
QISHLOQ XO'JALIGI TA'MINOT ZANJIRI JARAYONLARINING HOZIRGI HOLATINI TAHLIL QILISH.....	323
Ermonov Farrux	
O'ZBEKISTONDA RAQAMLI IQTISODIYOTNI SHAKILLANTIRISH JARAYONIDA MOLİYAVIY NAZORATNI INNOVATSION TA'LIM YO'NALISHLARINI YO'LGA QO'YISH ASOSIDA TAKOMILLASHTIRISH YO'LLARI.....	329
Turg'unov Bahtiyor Nuriddinovich	

MARKAZIY OSIYODA SUV RESURSLARINI BOSHQARISH VA HAMKORLIKNING DOLZARB MASALALARI	334
Amanbaev Amanali Orazbaevich	
RAQAMLI IQTISODIYOT SHAROITIDA YANGI TURDAGI LOGISTIKA XIZMATLARINING USLUBIY ASOSLARI.....	338
Z. Teshayev	
O'ZBEKISTON AXBOROT-KOMMUNIKATSIYA XIZMATLARI SOHASINING AMALDAGI HOLATINI TAHLIL QILISH.....	343
Suyunov Asror Baxtiyorovich	
KORPORATIV BOSHQARUVDA LEADERSHIP 4.0 TAMOYILLARINI JORIY ETISH SAMARADORLIKNI OSHIRISH IMKONIYATLARI.....	349
Ismailov Allayor Rashidovich	
O'ZBEKISTON RESPUBLIKASIDA AHOLI BANDLIGINI TA'MINLASH MASALALARI	355
Yusupov Farxod Adamboyevich	
O'ZBEKISTONDA YASHIL IQTISODIYOTNI O'RNI VA UNI RIVOJLANTIRISHNI USTUVOR YO'NALISHLARI	359
Abdullaeva Nilufar Javdat qizi	
MINTAQADA SANOAT KORXONALARINI RIVOJLANTIRISHNING SOLISHTIRMA EKONOMETRIK MODELLARI (SURXONDARYO VILOYATI MISOLIDA)	363
Saatmurotov Shohrux Zafar o'g'li	
O'ZBEKISTON SUG'URTA BOZORI: RIVOJLANISH TENDENSIYALARI VA ISTIQBOLLI IMKONIYATLAR	369
Abdurazaqov Jasur Abdunasimovich	
RAQAMLI PLATFORMALAR YORDAMIDA NORASMIY VA YASHIRIN IQTISODIYOTNI QISQARTIRISHNING QO'SHIMCHA IMKONIYATLARI TO'G'RSIDA.....	374
Nasrullayev Hikmatullo Habibulloyevich	
O'ZBEKISTONDA KICHIK VA O'RTA BIZNESNI QO'LLAB-QUVVATLASH MAQSADIDA "XIZMATLAR IPOTEKASI" MOLIYAVIY INSTRUMENTLARINI AMALIYOTGA JORIY QILISH MASALALARI	379
Uskenbayeva Dilnoza Boxodir qizi	
ЭКОНОМИКО-СТАТИСТИЧЕСКИЙ АНАЛИЗ ЭФФЕКТИВНОСТИ КАПЕЛЬНОГО ОРОШЕНИЯ ПРИ ВОЗДЕЛЫВАНИИ ЛУКА В ДЖИЗАКСКОЙ ОБЛАСТИ.....	384
Суюнов Шохзодбек Мурод угли	
XORIJIY DAVLATLAR SANOAT IQTISODIYOTIDA RAQAMLI TEXNOLOGIYALARDAN FOYDALANISH TAJRIBASI (YAPONIYA, KOREYA VA GERMANIYA MISOLIDA)	389
Mansurova Sayyora Baxtiyor Kizi	
KORXONALARDA ISHLAB CHIQRISH XARAJATLARI HISOBGA OLIISHDA XORIJ TAJRIBASINI QO'LLASH	395
Raxmatov Baxriddin Baxtiyor o'g'li	
PECULIARITIES OF THE IRRIGATION WATER DELIVERY PAYMENT IN THE REPUBLIC OF UZBEKISTAN	399
Muminov Sherzod Kholmirzaevich	
DIGITALIZATION OF AGRICULTURAL PRODUCTS FOR EXPORT	404
Azimov R.B.	
AHOLI JON BOSHIGA UMUMIY DAROMADLAR HAJMINI TREND MODELLAR ASOSIDA PROGNOZLASH	409
Xolto'rayev Islom Ilhomovich	
RAQAMLI IQTISODIYOT SHAROITIDA YANGI BANDLIK SHAKLLARI	416
Sayipov Begzod Rahimovich	
TIJORAT BANKLARINING YANGI DAVR SHAROITIDA MOLIYAVIY BARQARORLIGINI BAHOLASH USULLARI VA INDIKATORLARI	422
Sadikov Iskandar Gayratovich	
TIJORAT BANKLARI AKTIVLARINING SAMARADORLIGINI IQTISODIY-STATISTIK TAHLILI	427
Ibrohimov Davronbek Muhammadi o'g'li	

MAHALLIY BUDJET SOLIQLI DAROMADLARI BAZASI BARQARORLIGINI TA'MINLASHDA SOLIQLAR TA'SIRCHANLIGINI OSHIRISH YO'LLARI	433
Isoqov Zafarjon Zokirjonovich	
TOSHKENT SHAHRIDAGI YIRIK SOLIQ TO'LOVCHILARNING SOLIQ QARZDORLIGI TAHLILI	438
Soipov Boburmirzo Nosirjon o'g'li	
РОЛЬ ЖИЛИЩНОЙ ИНФРАСТРУКТУРЫ В СИСТЕМЕ КОМПЛЕКСНОГО РАЗВИТИЯ ТЕРРИТОРИЙ МЕЗОУРОВНЯ	446
Далиев Ахтам Шарафутдинович	
TO'QIMACHILIK SANOAT KORXONALARIDA INSON RESURLARINI BOSHQARISHDA XORIJ TAJRIBALARINING ZARURLIGI	454
Abdullayev Dostonbek G'ofurjon o'g'li	
TURISTIK KLASSTERLARNING NAZARIY ASOSLARI VA ULARNING HUDUDIY IQTISODIY RIVOJLANISHDAGI O'RNI	458
Xaitov Oxunjon Nomoz o'g'li	
XIZMAT KO'RSATISH KORXONALARIDA RESURS TA'MINOTI BOSHQARUVINING NAZARIY KONSEPSIYALARI VA MODELLARI	462
Arziqulova Oybar chin Eshquvat qizi	
XIZMATLAR SEKTORIDA RAQAMLI INNOVATSIYALAR VA MIJOZLAR EHTIYOJLARINI QONDIRISH MEKANIZMLARI	467
Xudoyorov Lochinbek Bahromovich	
СОЦИАЛЬНО-ЭКОНОМИЧЕСКАЯ СУЩНОСТЬ ПОДГОТОВКИ КАДРОВ В РАЗВИТИИ ЧЕЛОВЕЧЕСКОГО КАПИТАЛА	472
Базаров Бердымурад Улугмуродович, Атавуллаева Саида Джумабекмуродовна	
TURIZM SOHASIDA KADRLAR SALOHİYATINI OSHIRISHNING TASHKILIY-IQTISODIY MEKANIZMI	478
Ho'jaqulov Bobur Rustam o'g'li	
KICHIK BIZNES VA TADBIRKORLIKNI RIVOJLANTIRISHDA DAVLATNING RO'LI	483
Nabiyeva Muxabbat Djabirxanovna	
"HOW GREEN INVESETMENTS CAN EFFECT ON ECONOMIC GROWTH IN DEVELOPING COUNTRIES"	485
Farangiz Ma'rufjonovna Pirmatova	
TIJORAT BANKLARIDA UZOQ MUDDATLI RESURLAR MANBALARI VA ULARNING HAJMINI OSHIRISHNING ZARURIYATI	493
Abduraxmonov Akmal Nurmat o'g'li	
GLOBAL BOSHQARUV VA BARQAROR RIVOJLANISHDA YASHIL TEXNOLOGIYALARNING ROLI	498
M.Sh. Tolipov	
СОВЕРШЕНСТВОВАНИЕ МЕХАНИЗМОВ ОБЕСПЕЧЕНИЯ ФИНАНСОВОЙ УСТОЙЧИВОСТИ ЭНЕРГЕТИЧЕСКИХ ПРЕДПРИЯТИЙ В УСЛОВИЯХ ЦИФРОВОЙ ТРАНСФОРМАЦИИ	504
Буранбаева Шоира Рустамовна	
O'ZBEKISTON SHAROITIDA PIYOZ YETISHTIRISHDA TOMCHILATIB SUG'ORISHNI QO'LLASH ISTIQBOLLARI	508
Suyunov Shohzodbek Murod o'g'li	
YENGIL SANOAT KORXONALARINING RIVOJLANISHIGA BOSHQARUV MADANIYATIDAN FOYDALANISHNING TA'SIRI	513
Aknazarova Zebiniso Bagdadovna	
ISHLAB CHIQARISHNI DIVERSIFIKATSIYALASH SHAROITIDA KORPORATIV BOSHQARUVNING TASHKILIY-IQTISODIY MEKANIZM SAMARADORLIGINI ANIQLASH USULLARI	518
Qurbaniyazov Shaxzodbek Karimovich	
KICHIK BIZNESNI RIVOJLANTIRISH VA JOYLASHTIRISHNING IQTISODIY VA TASHKILIY ASOSLARI	524
Salimov Burxon Abubakirovich	
"YASHIL" IQTISODIYOTNI RIVOJLANTIRISH VA UNDA ENERGIYADAN FOYDALANISH SAMARADORLIGINI OSHIRISH	530
Berdiyeva Aziza G'anisher qizi	

SIRKULAR IQTISODIYOTDAN KORXONA VA TADBIRKORLAR MANFAATLARI	535
Sodikov Zokir Rustamovich	
O'ZBEKISTON RESPUBLIKASIDA DAVLAT-XUSUSIY SHERIKLIK SOHASIDA ME'YORIY-HUQUQIY BAZANI ISHLAB CHIQISH	541
Xolmirzayev Ulug'bek Abdulazizovich, Ubaydullayev Toxirjon Abdullajanovich	
MINTAQA OZIY-OVQAT MAHSULOTLARI CHAKANA SAVDOSIDA SHADOW WAREHOUSE MODELIGA ASOSLANGAN YETKAZIB BERISH TIZIMINI JORIY QILISH	548
Ibrayimova Dilnoza Abdisherpovna	
XIZMATLAR SAVDOSI SOHASIDA O'ZBEKISTONNING XALQARO HAMKORLIK IMKONIYATLARI	555
Qodirjonov A.M.	
TO'QIMACHILIK SANOATINI IQTISODIY RIVOJLANTIRISHDA RESURLARDAN SAMARALI FOYDALANISH KONSEPSIYASINI SHAKLLANTIRISH USLUBIYOTI	559
Madraximova Gulasal Ro'zimboy qizi	
ГЛОБАЛЬНЫЕ ТРЕНДЫ СМАРТ-ТУРИЗМА И ИХ ПРИМЕНИМОСТЬ К КУЛЬТУРНОМУ НАСЛЕДИЮ УЗБЕКИСТАНА	564
Салихбаев Нурсултон Равшанович	
IJTIMOIIY HIMOYA TIZIMI VA IJTIMOIIY TIBBIY XIZMATLAR O'ZARO BOG'LIQLIGINING NAZARIY ASOSLARI	572
Shanazarov Farrux Shodiyorovich	
ТЕХНИКО-ЭКОНОМИЧЕСКОЕ ОБОСНОВАНИЕ РАЗРАБОТКИ МОБИЛЬНОГО ПРИЛОЖЕНИЯ JOB BARAKA ДЛЯ РЫНКА ТРУДА УЗБЕКИСТАНА	577
Еримбетова Улбосын Маратовна	
TASHQI SAVDO VA INVESTITSIIYALAR TAHLILI HAMDA ULARNING IQTISODIY XAVFSIZLIKKA TA'SIRI	582
Jalolov Bekzod Sherzod o'g'li	
"O'ZBEKISTONDA KICHIK VA O'RTA BIZNESLAR UCHUN SUN'IY INTELLEKT ASOSIDA MOLIYAVIY KO'RSATKICHLARNI TAHLIL QILISH VA RAQAMLI YECHIMLAR TIZIMINI TAKOMILLASHTIRISH"	586
Azamatjon Mardayev Abdusamat o'g'li	
FARMATSEVIKA MAHSULOTLARI ISHLAB CHIQARUVCHI KORXONALARDA BUXGALTERIYA HISOBINI TASHKIL ETISHNING ME'YORIY-HUQUQIY ASOSLARI	591
Xudaynazarova Dilnoza Gafurovna	
O'ZBEKISTONDA INNOVASION TADBIRKORLIKNI RIVOJLANTIRISHDA KADRLAR TAYYORLASH MENEJMENTINING AMAL QILISH USULLARI VA TURLARI	596
Ergashev To'liqin Shokirovich	
HUDUDIIY IQTISODIYOTNI RAQAMLI TEKNOLOGIYALAR ASOSIDA BOSHQARUV SAMARADORLIGINI OSHIRISH	602
Ibragimov Baxrom Baxodirovich	
ISLOMIY MOLIYA INSTRUMENTLARINI JORIY ETISH ORQALI O'ZBEKISTONDA MOLIYA BOZORINI DIVERSIFIKATSIYA QILISHNING STRATEGIK YO'NALISHLARI	606
Xodjayev Aziz Shovkatovich	
MAHALLIY HOKIMIYAT QAROR QABUL QILISH JARAYONLARIDA DINAMIK OMILLAR VA ULARNING INTEGRATSIYASI	611
Axmedov Farxod Raxmonjonovich	
UZOQ MUDDATLI AKTIVLAR AUDITINI TASHKIL ETISH VA TAHLIL QILISH METODLARINI TAKOMILLASHTIRISH	617
Rizakulov Abdurauf Abdimutalibovich	
ОРГАНИЗАЦИОННО-ЭКОНОМИЧЕСКИЕ МЕХАНИЗМЫ ПОВЫШЕНИЯ ПРИВЛЕКАТЕЛЬНОСТИ ТУРИЗМА ЧЕРЕЗ КРЕАТИВНУЮ ИНДУСТРИЮ В РЕСПУБЛИКЕ КАРАКАЛПАКСТАН	623
Хошимова Камилла Навфал қизи	
IMITATION MODELDA AXBOROT NORAVSHANLIGI SABABLI YUZAGA KELADIGAN IQTISODIY SAMARASIZLIK TAHLILI	633
Qodirov Zohidjon Eralievich	

JISMONIY SHAXSLAR TOMONIDAN KREDITLARDAN FOYDALANISHNING NAZARIY ASOSLARI	637
Turdiboyeva Kumush Erkinovna	
SOG'LIQNI SAQLASH XIZMATLARI SOHASIDA SIFATNI BAHOLASH KO'RSATKICHLARI VA IQTISODIY SAMARADORLIK O'RTASIDAGI BOG'LIQLIK	641
Usmanova Nasiba Akbarjonovna, Eshbekova Xayriniso Baxtiyorovna	
SOLIQ TO'LOVCHILAR FAOLIYATINING SEGMENTATSIYASIGA ASOSLANIB SOLIQ XAVFLARINI ANIQLASH VA BAHOLASHNING AMALIY YONDOSHUVI	648
Elbaeva M.R.	
DAVLAT-XUSUSIY SHERIKLIK NAZARIY ASOSLARI VA IQTISODIY RIVOJLANISHGA TA'SIRI.....	653
Hamroyev G'ayratjon Sultonovich	
QURILISH MATERIALLARI SANOATIDA ISHLAB CHIQUARISHNI SIFAT MENEJMENTI TAMOYILLARI ASOSIDA TASHKIL ETISHNING XORIJ MAMLAKATLAR TAJRIBASI	657
Achilov Ilmurad	
MINTAQALAR INVESTITSION SALOHİYATINI OSHIRISHNING NAZARIY VA METODOLOGIK ASOSLARI	663
Qobilov Anvar Eshpo'lotovich	
KORXONALARNING YASHIL MARKETING STRATEGIYASINI ISHLAB CHIQISH METODOLOGIYASINI TAKOMILLASHTIRISH	669
Sapayev Axmed Durdibayevich	
SANOAT KORXONALARINING SAMARADORLIGINI BAHOLASHDA KO'P MEZONLI TAHLIL USULLARINI QO'LLASH.....	674
Muxammadaliyev Mirzohidjon Muxammadali o'g'li	
BOJXONA HUDUDIDA QAYTA ISHLASH BOJXONA REJIMINING AMALDAGI HOLATI TAHLILI	681
Abdullayev Shaxzodbek	
ENSURING SUSTAINABLE REGIONAL DEVELOPMENT THROUGH INTEGRATION OF RECREATION AND ECOTOURISM RESOURCES IN UZBEKISTAN	686
Shaymanova Nigora Yusupovna	
MAKROIQTISODIYOTDA ISTE'MOL VA JAMG'ARISH FUNSIYALARI VA ULARNING O'ZBEKISTONDA O'ZGARISHI TENDENSIYALARI	691
Rustamov Narzillo Istamovich	
CHAKANA SAVDONI BOSHQARISHDA "BIG MIDDLE" NAZARIYASIDAN FOYDALANISH.....	697
Yaqubov Azizbek G'anibekovich	
RAQAMLI IQTISODIYOT SHAROITIDA HUNARMANDCHILIKNI RIVOJLANTIRISHNING PROGNOZ VARIANTLARI	701
Ermetov Amirbek Ismailovich	
FISKAL NOMARKAZLASHTIRISH BO'YICHA XITOIY TAJRIBASI	708
Lokayev Bekzod Sherkobilovich	
SANOAT KORXONALARIDA RAQAMLI BOSHQARUV TIZIMLARI: IMKONIYATLAR VA CHEKLOVLAR.....	712
Ismatullayeva Munisxon Bori qizi	
EKOLOGIYA VA ATROF MUHITNI MUHOFAZA QILISH SOHASIDA DASTURIY BUDJETLASHTIRISH BO'YICHA XORIJIY MAMLAKATLAR TAJRIBASI	717
Dilshod Pulatov, Dildora Mirzaeva, Gulzora Qahharova	
TIKUV-TRIKOTAJ SANOATIDA MEHNAT UNUMDORLIGINI OSHIRISH OMILLARI VA BOSHQARUV STRATEGIYALARI	725
Mardiyev Bunyod Sirojiddin o'g'li	
BURNOUTNING OLDINI OLIH: XODIMLAR SALOMATLIGI STRATEGIYASI	731
Ergasheva E'zoza Dilshod qizi	
O'ZBEKISTONDA KORXONALARNING TASHQI IQTISODIY FAOLIYATINI MOLIYALASHTIRISHNING HOZIRGI HOLATI VA MUAMMOLARI.....	736
Pulatova Moxira Baxtiyorovna	
QISHLOQ XO'JALIGI KORXONALARIDA XARAJATLARNI BOSHQARISH VA HISOBGA OLIHNING INNOVATSION USULLARI: MENEJMENT VA BUXGALTERIYANING O'ZARO INTEGRATSIYASI	742
Mamadiyarov Dilshad Uralovich, Normurodov Sarvar Norboy o'g'li	

RIVOJLANGAN MAMLAKATLARDA AHOLI DAROMADLARINI OSHIRISH MEXANIZMLARI	748
Uzoqov Suhrobjon Do'smat o'g'li	
OLIY TA'LIMNI MOLIYALASHTIRISH MODELLARI	754
Talapova Nargiza Baxriddinovna	
ВОЗОБНОВЛЕНИЕ ДОБЫЧИ ПРИРОДНОГО ГАЗА ИЗ ТРЁХ СКВАЖИН УЧАСТКА ХОДЖАСАЯТ ГКМ ДЕНГИЗКУЛЬ	758
Набиев Шахзод Темурович, Иргашбаев Шоҳрух Фаррух угли, Маннафова Улугбек Умар угли	
MADANIY TURIZM INDUSTRIYASINING RIVOJLANISH IMKONIYATLARI VA O'ZIGA XOS XUSUSIYATLARI	764
Toxirov Dilyor Davlatovich	
MOLIYAVIY AUTSORSING NAZARIYALARI VA UNING RIVOJLANISH BOSQICHLARI	768
Babadjanov Umidbek Kamildjanovich	
TURIZM – TARIXIY XOTIRA VA ZAMONAVIY XIZMATLAR UYG'UNLIGI IFODASI	773
Janzakov Bekzot Kulmamat o'g'li	
QISHLOQ XO'JALIGI MAHSULOTLARI RAQOBATBARDOSHLIGINING MOHIYATI VA BAHOLASH MEZONLARI	777
Abdikarimova Zilola Baxramovna	
TIJORAT BANKLARI AKTIVLARINI DIVERSIFIKATSIYALASHNING NAZARIY ASOSLARI	784
Ro'ziyeva Shaxlo Salimboyevna	
AXBOROT TIZIMLARINI RIVOJLANTIRISH VA TEXNIK XIZMAT KO'RSATISHNI QO'LLAB-QUVVATLASH	788
Samiyeva Maftuna Faxriddin qizi	
TIJORAT BANKLARI AKTIVLARI DAROMADLILIGINI TAKOMILLASHTIRISH MASALALARI	791
Sanayev Javoxir Shovkat o'g'li	
FISCAL, MONETARY, AND CUSTOMS-TARIFF POLICIES IN ENSURING NATIONAL ECONOMIC STABILITY: EVIDENCE FROM UZBEKISTAN.....	796
Maxmudov S.T.	
ЗАРУБЕЖНЫЙ ОПЫТ ФОРМИРОВАНИЯ И РАЗВИТИЯ ТУРИСТИЧЕСКИХ КЛАСТЕРОВ	801
Юсупова Н.Т.	
SANOAT KORXONALARINING IQTISODIY O'SISHIGA TA'SIR ETUVCHI ASOSIY FAKTORLAR TAHLILI	807
Rahimova Mushtariybegim Muxammadg'olib qizi	
DEMOGRAFIK O'ZGARISHLAR VA ULARNING IJTIMOIIY-IQTISODIY OQIBATLARI.....	812
Abdumalikova G.F.	
MINTAQAVIY INVESTITSIYA SIYOSATINI SAMARALI BOSHQARISHNING IQTISODIY VA INSTITUTSION ASOSLARI	821
Kenjayev Ikrom Ergashboyevich	
RAQAMLI AVIATSIYA EKOTIZIMI: AI/ML, DIGITAL TWIN VA BLOKCHEYN INTEGRATSIYASI	828
Azimova Moxinur Nozimovna	
XALQARO MOLIYA BOZORLARIDA INVESTITSIYA RISKLARINI BOSHQARISHNING ZAMONAVIY MEXANIZMLARI	834
G'afurov Sherzod Abduvaxob o'g'li	
SURXONDARYO VILOYATINING REKREATSIYA RESURSLARI VA DAVOLASH-SOG'LOMLASHTIRISH TURIZMI SALOHİYATI	839
Murtazayeva Gulrux Isabek qizi	
MINTAQALAR TURISTIK-REKREATSION IMKONIYATLARINI BAHOLASHDA ZAMONAVIY GIS USULLARINI QO'LLASH (SARIOIYO TUMANI MISOLIDA)	845
Safarov Manuchexr Axtam o'g'li	
XITOIY TAJRIBASI ASOSIDA INVESTITSIYA MUHITINI TAKOMILLASHTIRISH	852
Tirkashev Farruxjon Xoliyigitovich	
TURIZM FAOLIYATINI DIVERSIFIKATSIYA QILISHGA OID NAZARIY BILIMLARINING SHAKLLANISH XUSUSIYATLARI	857
Maxmudova Aziza Pirmamatovna	

TIJORAT BANKLARI RESURS BAZASI MUSTAHKAMLIGINI BAHOLOVCHI KO'RSATKICHLAR TIZIMI	863
Raxmanov Ilxom Xurramovich	
TO'QIMACHILIK SANOATI KORXONALARIDA BOSHQARUV TIZIMINI TAKOMILLASHTIRISH.....	871
Maxsudov Sherzod Solijonovich	
FISCAL, MONETARY, AND CUSTOMS-TARIFF POLICIES IN ENSURING NATIONAL ECONOMIC STABILITY: EVIDENCE FROM UZBEKISTAN.....	877
Mahmudov Sarvar	
ATROF-MUHITGA OID FISKAL KO'RSATKICHLAR ASOSIDA MINTAQAVIY BAHOLASH	882
Zilola Rahmatova	
XORAZM VILOYATI TUMANLARIDA EKSPORT SAMARADORLIGI: STOXAСТИK CHEGARAVIY TAHLIL (SFA) ASOSIDAGI EMPIRIK YONDASHUV	887
Fozil Xolmurotov	
МЕТОДИЧЕСКИЕ ОСНОВЫ ОЦЕНКИ БЕДНОСТИ: МЕЖДУНАРОДНЫЕ ПОДХОДЫ И НАЦИОНАЛЬНАЯ СПЕЦИФИКА.....	900
Мамаризоев Жахонгир Исохонович	
EKOLOGIK VAZIYAT VA AHOLI SALOMATLIGINING PROGNOZ KO'RSATKICHLARI	905
Egamqulov Husniddin Erkaboyevich	
CHO'L HUDUDLARIDA TURISTIK RESURLARDAN FOYDALANISH IMKONIYATLARI.....	911
Komilova Nilufar Karshiboyevna, Mavlonov Ahmadjon Muhammadovich	
КОНЦЕПЦИЯ ИДЕНТИФИКАЦИИ И ИЗМЕРЕНИЯ ЭФФЕКТОВ ЗАНЯТОСТИ В ЭКОЛОГО-ОРИЕНТИРОВАННОЙ ЭКОНОМИКЕ	918
Сагидуллин Фарид Радикович	
ТЕНДЕНЦИИ В РАЗВИТИИ ГОСТИНИЧНОГО БИЗНЕСА В СФЕРЕ ПРОДВИЖЕНИЯ И СБЫТА ТОВАРОВ И УСЛУГ В ИНДУСТРИИ ГОСТЕПРИИМСТВА В РЕСПУБЛИКЕ УЗБЕКИСТАН	927
Бабаджанова Лола Шопулатовна	
O'ZBEKISTON IQTISODIYOTIDA OZIYQ-OVQATNI RIVOJLANTIRISHDA QISHLOQ XO'JALIGINING ROLI.....	935
G'aniyev Baydulla Toshmurodovich, Bustonov Komiljon Kumakovich	
TURISTIK MINTAQALARNI RIVOJLANTIRISHDA MAHALLIY AHOLINING ISHTIROKINI TA'MINLASHNING AYRIM MASALALARI	943
Abduxamidov Sarvar Adxamovich	
TA'LIM KLASSTERLARI KONTEKSTIDA BOSHQARUVNING ZAMONAVIY MUAMMOLARI VA STRATEGIK YECHIMLARI: TRIPLE HELIX MODEL ASOSIDA TAHLIL.....	947
Imamova Nilufar Asamutdinovna	
EKOLOGIK TURIZMNI RIVOJLANTIRISHNING IQTISODIY ASOSLARI VA ISTIQBOLLARI.....	954
Xamdullayeva Gulhayo Ergash qizi	
TADBIRKORLIK SUBYEKTLARI RAQOBATBARDOSHLIGINI BAHOLASHNING USLUBIY YONDASHUVLARI	960
Sirojiddinov Kamoliddin	
XIZMAT KO'RSATISH KORXONALARIDA IQTISODIY SAMARADORLIKNI OSHIRISH MEKANIZMLARINI TAKOMILLASHTIRISH	967
Seytimbetov Kabul Serimbetovich	
AGROTADBIRKORLIK FAOLIYATINING ASOSIY FUNKSIYALARI VA RIVOJLANISH QONUNIYATLARI.....	971
Nasriddinov Xusanbek Sadriddin o'g'li	
TEMIR YO'L TRANSPORTIDA ENERGIYA SAMARADORLIGINI OSHIRISH: QAYTA TIKLANADIGAN ENERGIYA MANBALARI	976
Abdusattorov Abdusamat Sobirovich	
QISHLOQ XO'JALIGIDA RESURLARDAN SAMARALI FOYDALANISH VA OZIYQ-OVQAT MAHSULOTLARINI ISHLAB CHIQRISHDA MENEJMENT QARORLARINING IQTISODIY TAHLILI	981
Karieva Gulnora Abdullayevna, Normurodov Sarvar Norboy o'g'li	
TA'LIM TIZIMINI MOLIYALASHTIRISHDA O'QUV DASTURLARINING KAPITAL ZICHLIGI	989
Dusanov Salim Mamarasulovich	

QATTIQ CHIQINDILARNI QAYTA ISHLASH KORXONALARIDA INNOVATSION MENEJMENTNING O'RNINI VA AHAMIYATI	995
Temirov Azizbek Voit o'g'li	
STRATEGIK REJALASHTIRISH ORQALI KICHIK BIZNES VA TADBIRKORLIK FAOLIYATI SAMARADORLIGINI OSHIRISH	1002
G.Ya. Muxibova, O.U. Sharifxodjayeva, O. To'rabekova	
ДЕТЕРМИНАНТЫ И ПОСЛЕДСТВИЯ МЕЖРЕГИОНАЛЬНОЙ МОБИЛЬНОСТИ РАБОЧЕЙ СИЛЫ В УЗБЕКИСТАНЕ.....	1009
Шакаров Зафар Гаффарович	
TURIZM KLASTERLARIDA TIBBIY XIZMATLAR INTEGRATSIYASI: XALQARO TAJRIBA VA O'ZBEKISTON AMALIYOTI	1018
Yazdanova Shohista Tuyg'un qizi, Farxodova Shohnova Umidbek qizi	
TELEKOMMUNIKATSIYA SOHASI KORXONALARINING INNOVATSION FAOLLIGINI OSHIRUVCHI ZAMONAVIY YONDASHUVNI ISHLAB CHIQISH	1027
Xojiyeva Nazokat Davronbekovna	
QAYTA TIKLANADIGAN ENERGIYA MANBALARINING BARQAROR IQTISODIY O'SISHGA TA'SIRI: O'ZBEKISTON MISOLIDA.....	1034
Shodiyeva Zarinnabonu Shodi qizi	
O'ZBEKISTON QURILISH MATERIALLARI SANOATIDA KORPORATIV BOSHQARUV SAMARADORLIGINI OSHIRISHNING ISTIQBOLLI YO'NALISHLARI	1039
Qurbaniyozov Shaxzodbek Karimovich	
RAQAMLI IQTISODIYOTDA HISOB SIYOSATINI SHAKLLANTIRISHNING NAZARIY-USLUBIY ASOSLARI	1044
Qurbanbayev Jurabek Eruvboyevich	
FINTECH TEXNOLOGIYALARI VA ULARNING KORXONA LIKVIDLIGIGA TA'SIRI.....	1048
Karimov Xondamir Jamshid o'g'li	
IMPROVING STRATEGIC MANAGEMENT ACCOUNTING OF INCOME AND EXPENSES.....	1056
Pardaeva Shakhnoza Abdinabievna	
DIGITAL SKILLS AND ACCOUNTING EDUCATION: NEEDS AND GAPS IN UZBEK HIGHER EDUCATION – CURRICULUM IMPLICATIONS FOR THE DIGITAL AGE	1061
Rustamova Iroda Bahtiyorovna	
TIJORAT BANKLARINING KREDIT XIZMATLARI: ZAMONAVIY TAHLIL VA TARAQQIYOT TENDENSIYALARI.....	1066
Jo'rayeva Zarifa Bahodir qizi	
RAQAMLI IQTISODIYOT SHAROITIDA QISHLOQ XO'JALIGI KORXONALARINING YUQORI SIFATLI RIVOJLANISHINI TA'MINLASH	1073
Yaxshiyev Shahzod Sherali o'g'li	
YASHIL IQTISODIYOTNING BARQAROR RIVOJLANISH	1079
Kuvotova Dilnora Kaxramonovna	
MAHSULOT, ISH (XIZMAT)LAR TANNARXIGA KIRITILADIGAN MODDIY XARAJATLAR VA ULARNI HUIJATLASHTIRISH.....	1084
Bolibekov Baxtiyor Achilovich, Rahmonqulov Temirbek Eshmamatovich	
AYOLLARNING YETAKCHILIK KOMPETENSIYALARINI RIVOJLANTIRISH IMKONIYATLARI VA TO'SIQLARI	1088
Baymuratova Guldjahan Xamdamovna	
INVESTITSIYA FAOLIYATINI MUQOBIL MOLIYALASHTIRISH AMALIY TAHLILI JARAYONLARI.....	1093
Boboqulov Akmal Muborakbekovich	
RAQAMLI TRANSFORMATSIYA SHAROITIDA BUXGALTERIYA HISOB, IQTISODIY TAHLIL VA AUDIT TIZIMLARINI MODERNIZATSIYA QILISH YO'NALISHLARI	1099
To'laganov Ziyovuddin Kamolitdin o'g'li	

RAQAMLI TRANSFORMATSIYA SHAROITIDA BUXGALTERIYA HISOB, IQTISODIY TAHLIL VA AUDIT TIZIMLARINI MODERNIZATSIYA QILISH YO'NALISHLARI

To'laganov Ziyovuddin Kamolitdin o'g'li

Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti mustaqil izlanuvchisi

Email: ziyovuddin.2024@mail.ru

Annotatsiya. Mazkur maqolada raqamli transformatsiya sharoitida buxgalteriya hisobi, iqtisodiy tahlil va audit tizimlarini modernizatsiya qilish masalalari tahlil qilingan. Unda axborot texnologiyalarining jadal rivojlanishi natijasida moliyaviy hisobot yuritish, tahlil va audit jarayonlarida yuzaga kelayotgan o'zgarishlar yoritilgan. Raqamli yechimlarning joriy etilishi ma'lumotlarning aniqligi, shaffofligi va tahlil tezligini oshirishi, shuningdek, boshqaruv qarorlarini qabul qilishda ilmiy yondashuvni mustahkamlashi asoslab berilgan. Tadqiqotda xalqaro tajriba tahlil qilinib, O'zbekiston iqtisodiy tizimiga mos takomillashtirish yo'nalishlari taklif etilgan.

Kalit so'zlar: raqamli transformatsiya, buxgalteriya hisobi, iqtisodiy tahlil, audit, sun'iy intellekt, blokcheyn, axborot tizimlari, raqamli iqtisodiyot.

Abstract. This article analyzes the modernization of accounting, economic analysis, and auditing systems in the context of digital transformation. It explores how the rapid development of information technologies reshapes financial reporting, analytical assessment, and auditing processes. The study demonstrates that implementing digital solutions enhances data accuracy, transparency, and analytical efficiency while strengthening the scientific basis for managerial decision-making. International practices are reviewed, and recommendations for adapting digital accounting and auditing systems to Uzbekistan's economic framework are provided.

Key words: digital transformation, accounting, economic analysis, audit, artificial intelligence, blockchain, information systems, digital economy.

Аннотация. В статье рассматриваются вопросы модернизации бухгалтерского учета, экономического анализа и аудита в условиях цифровой трансформации. Раскрыто влияние информационных технологий на процессы ведения финансовой отчетности, анализа и аудита. Подчеркивается, что внедрение цифровых решений способствует повышению точности, прозрачности и оперативности обработки данных, а также укрепляет научную обоснованность управленческих решений. На основе анализа международного опыта предложены направления совершенствования для адаптации к экономике Узбекистана.

Ключевые слова: цифровая трансформация, бухгалтерский учет, экономический анализ, аудит, искусственный интеллект, блокчейн, информационные системы, цифровая экономика.

KIRISH

So'nggi yillarda raqamli transformatsiya jarayonlari global miqyosda barcha iqtisodiy tizimlar, xususan, buxgalteriya hisobi, iqtisodiy tahlil va audit sohalariga ham tubdan ta'sir ko'rsatmoqda. Raqamli texnologiyalarni joriy etish natijasida ma'lumotlarni qayta ishlash tezligi, aniqligi hamda ularning shaffofligi keskin oshib, boshqaruv qarorlarini qabul qilish samaradorligi yangi bosqichga ko'tarilmoqda. Shu nuqtayi nazardan, buxgalteriya hisobi va audit tizimlarini raqamli yechimlarga moslashtirish nafaqat axborot oqimini avtomatlashtirish, balki iqtisodiy tahlilni real vaqt rejimida amalga oshirish imkonini beruvchi muhim omilga aylanmoqda.

O'zbekiston Respublikasida ham "Raqamli O'zbekiston – 2030" strategiyasi doirasida moliyaviy hisobotlarni raqamlashtirish, soliq va audit jarayonlarini yagona axborot maydonida integratsiya qilish, shuningdek, "ERP", "1C", "SAP" kabi tizimlarni keng joriy etish bo'yicha chora-tadbirlar amalga oshirilmoqda. Bu esa buxgalteriya ma'lumotlarining ishonchligini ta'minlash, inson omilini kamaytirish va audit jarayonlarini avtomatlashtirish imkonini bermoqda. Shu bilan birga, iqtisodiy tahlilning zamonaviy metodlari — "Big Data", "Business

Intelligence”, “AI-based analytics” kabi texnologiyalar yordamida korxonalarning moliyaviy holatini chuqur baholash imkoniyatlari yaratilmoqda.

Biroq, mavjud amaliyot shuni ko'rsatadiki, raqamli transformatsiya sharoitida buxgalteriya hisobi va audit tizimlarini modernizatsiya qilish jarayoni hali to'liq yakunlanmagan. Kadrlar salohiyati, axborot xavfsizligi va standartlashtirish kabi yo'nalishlarda yechimini kutayotgan masalalar mavjud. Shu bois, ushbu maqolada raqamli iqtisodiyot sharoitida buxgalteriya hisobi, iqtisodiy tahlil va audit tizimlarini takomillashtirishning ilmiy-nazariy asoslari, amaliy yo'nalishlari hamda ularning iqtisodiy samaradorligi tahlil qilinadi.

MAVZUGA OID ADABIYOTLAR SHARHI

Raqamli transformatsiya jarayonlari buxgalteriya hisobi, iqtisodiy tahlil va audit tizimlarining rivojlanishida yangi bosqichni boshlab berdi. Global miqyosda iqtisodiyotning raqamlashtirilishi natijasida moliyaviy axborot tizimlari an'anaviy usullardan avtomatlashtirilgan, analitik va intellektual yechimlarga o'tmoqda. Miklós Vasarhelyi, Michael Alles va Alexander Kogan o'z tadqiqotlarida raqamli audit tizimlarining nazariy asoslarini ishlab chiqib, “continuous auditing” konsepsiyasini ilgari surgan. Ularning fikricha, real vaqt rejimida ma'lumotlarni tahlil qilish orqali audit jarayonining aniqligi va tezligi oshadi, inson omilining ta'siri kamayadi va audit sifati sezilarli darajada yaxshilanadi. Shu bilan birga, bu yondashuv korxonalarning ichki nazorat tizimini mustahkamlash va boshqaruv qarorlarini tezkor qabul qilish imkonini yaratadi.

Raqamli transformatsiya buxgalteriya hisobi va iqtisodiy tahlilda sun'iy intellekt va mashina o'rganish texnologiyalarining qo'llanilishini ham jadallashtirdi. Joanna Kokina va Thomas Davenport bu borada olib borgan izlanishlarida, avtomatlashtirilgan tizimlar yordamida ma'lumotlarni qayta ishlash tezligi va aniqligini oshirish orqali buxgalteriya jarayonlarini takomillashtirish mumkinligini asoslab bergan. Ularning fikricha, sun'iy intellekt nafaqat ma'lumotlarni tahlil qiladi, balki potensial xatoliklarni aniqlaydi, audit risklarini baholaydi va qaror qabul qilishni qo'llab-quvvatlaydi. Shu bilan birga, bu texnologiyalar buxgalterning rolini texnik ijrochidan strategik tahlilchi darajasiga ko'taradi.

So'nggi yillarda blokcheyn texnologiyasi ham buxgalteriya hisobi va auditning shaffofligini ta'minlashda muhim omil sifatida qaralmoqda. Bellucci tomonidan olib borilgan tadqiqotlar blokcheynning o'zgarmas yozuvlar yaratish, ma'lumotlarning ishonchligini oshirish va moliyaviy operatsiyalarning izchilligini kafolatlashdagi rolini asoslab bergan. Bu texnologiya audit jarayonida ma'lumotlarni real vaqt rejimida tekshirish, ularni qayta yozish yoki soxtalashtirish ehtimolini yo'q qilish imkonini beradi. Shu jihatdan, blokcheyn asosidagi hisob yuritish tizimlari korporativ boshqaruvning shaffofligini oshirishga xizmat qilmoqda.

Hardy tomonidan o'rganilgan amaliy tajribalar esa raqamli texnologiyalarni buxgalteriya va audit tizimiga joriy etishning tashkiliy, axborot xavfsizligi va normativ jihatlarini yoritadi. Tadqiqotlarda ko'rsatilishicha, raqamli texnologiyalarni joriy etish faqat texnik yangilanish emas, balki inson kapitalini rivojlantirish, kasbiy malaka va raqamli savodxonlikni oshirish bilan chambarchas bog'liq. Raqamli yechimlarni muvaffaqiyatli tatbiq etish uchun korxonalarda ma'lumotlar xavfsizligi, standartlashtirish va avtomatlashtirilgan monitoring tizimlarini yaratish zarur.

Shunday qilib, ilmiy adabiyotlar tahlili shuni ko'rsatadiki, buxgalteriya hisobi, iqtisodiy tahlil va audit tizimlarining raqamli transformatsiyasi nafaqat texnologik, balki strategik jarayondir. Vasarhelyi, Kokina, Davenport, Bellucci va Hardy kabi olimlar tomonidan ilgari surilgan ilmiy g'oyalar bu sohaning rivojlanish yo'nalishlarini belgilab berdi. Ularning tadqiqotlari natijasida raqamli transformatsiya buxgalteriya tizimlarining aniqligi, shaffofligi va samaradorligini oshirish bilan birga, milliy iqtisodiy boshqaruvning raqamli asosda rivojlanishiga ijobiy ta'sir ko'rsatishini ta'kidlash mumkin.

TADQIQOT METODOLOGIYASI

Tadqiqotda ma'lumotlar normativ-huquqiy hujjatlar, xalqaro ilmiy maqolalar, statistika ma'lumotlari hamda buxgalteriya va audit amaliyotidan olingan tahliliy hisobotlar asosida to'plandi. Olingan ma'lumotlar qiyosiy, strukturaviy va tizimli tahlil usullari yordamida qayta ishlanib, raqamli transformatsiyaning buxgalteriya, tahlil va audit tizimlariga ta'siri baholandi.

TAHLIL VA NATIJALAR

Raqamli transformatsiya jarayonlari zamonaviy iqtisodiyotda buxgalteriya hisobi, iqtisodiy tahlil va audit tizimlarining samaradorligini oshirishda eng muhim omillardan biri sifatida qaralmoqda. Bugungi kunda ma'lumotlar hajmining keskin ortishi, moliyaviy operatsiyalarning murakkablashuvi va global raqamli integratsiya sharoitida korxonalarning moliyaviy boshqaruv tizimi yangi texnologik yechimlarni talab qilmoqda. Shu sababli buxgalteriya hisobi, tahlil va audit tizimlarini raqamli transformatsiya asosida modernizatsiya qilish

nafaqat zamonaviy talab, balki iqtisodiy barqarorlik va raqobatbardoshlikni ta'minlovchi zarur shartga aylangan (1-jadval).

1-jadval. Raqamli transformatsiya jarayonida buxgalteriya, tahlil va audit tizimlari: asosiy yo'nalishlar

Yo'nalish	Tavsif
Avtomatlashtirish	Hisob yuritish va hisobot tayyorlash jarayonlarining dasturiy vositalar yordamida joriy etilishi
Real vaqtda tahlil	Moliyaviy ma'lumotlarni real vaqt rejimida qayta ishlash va rahbariyatga tezkor axborot yetkazish
Sun'iy intellekt va analitika	AI-algoritmilar va katta ma'lumotlar (Big Data) yordamida moliyaviy xatoliklarni aniqlash, prognozlar tuzish
Blockchain va shaffoflik	Transaksiyalarni o'zgarmas tarzda saqlash orqali buxgalteriya va audit jarayonlarining ochiqligi va ishonchliligini oshirish
Kadrlar savodxonligi va uzluksiz ta'lim	Buxgalterlar va auditorlar uchun raqamli vositalar bilan ishlash bo'yicha malaka oshirish kurslari va treninglar
Axborot xavfsizligi	Raqamli tizimlarda moliyaviy axborotlar xavfsizligini ta'minlash, standartlar (masalan ISO/IEC 27001)ga moslash

Yuqoridagi jadvalda raqamli transformatsiya jarayonining buxgalteriya hisobi, iqtisodiy tahlil va audit tizimlariga ta'sir etuvchi asosiy yo'nalishlari keltirilgan. Har bir yo'nalish soha modernizatsiyasining alohida bosqichini ifodalaydi va ularning o'zaro bog'liqligi raqamli iqtisodiyotning umumiy samaradorligini belgilaydi. Avtomatlashtirish jarayonlari buxgalteriya hisobini yuritishdagi inson omilini kamaytiradi, xatoliklarni minimallashtiradi hamda hisob-kitoblarni tezkor va aniq amalga oshirish imkonini yaratadi. Bu esa moliyaviy hisobotlarning sifatini oshiradi va rahbariyat uchun ishonchli tahliliy ma'lumotlar bazasini shakllantiradi.

Real vaqt rejimidagi tahlil esa korxona faoliyatining dinamikasini muntazam kuzatish imkonini beradi. Rahbariyat har qanday o'zgarishga tezkor javob qaytarish, moliyaviy holatni real ko'rsatkichlar asosida baholash imkoniyatiga ega bo'ladi. Sun'iy intellekt va katta ma'lumotlar (Big Data) esa bu jarayonlarni yangi bosqichga olib chiqadi. Ular yordamida nafaqat mavjud holat tahlil qilinadi, balki prognozlash, risklarni aniqlash va moliyaviy oqibatlarni oldindan baholash imkoniyati yaratiladi. Shu orqali korxonalarda strategik qaror qabul qilish ilmiy asosga ega bo'ladi.

Blockchain texnologiyasi bu tizimning shaffofligini va ma'lumotlar xavfsizligini ta'minlaydi. Bu texnologiya tranzaksiyalarni o'zgarmas yozuv sifatida saqlab, audit jarayonining ishonchliligini oshiradi. Shu bilan birga, raqamli transformatsiya inson kapitaliga ham tayanadi — malakali kadrlar, raqamli savodxonlik va axborot xavfsizligi madaniyati bu sohaning barqaror rivojlanish omillaridan biridir. Demak, raqamli texnologiyalarni joriy etish faqat texnik jarayon emas, balki boshqaruv madaniyatini yangi bosqichga olib chiquvchi strategik islohotdir (2-jadval).

2-jadval. Blockchain texnologiyasining afzalliklari va cheklovlari

Tomoni	Yaxshi jihatlar (afzalliklar)	Yomon jihatlar (cheklovlar)
Shaffoflik	Har bir tranzaksiya ochiq va o'zgarmas tarzda saqlanadi, bu audit jarayonining ishonchliligini oshiradi.	Haddan tashqari shaffoflik ayrim hollarda maxfiy moliyaviy ma'lumotlarning oshkor bo'lish xavfini tug'diradi.
Xavfsizlik	Kriptografik himoya tufayli ma'lumotlarni soxtalashtirish yoki o'zgartirish deyarli imkonsiz.	Agar tizimda xato yoki zaiflik bo'lsa, uni tuzatish jarayoni murakkab va xarajatli bo'ladi.
Ishonchlilik	Markaziy nazorat bo'lmaganligi sababli, foydalanuvchilar o'rtasidagi ishonchni ta'minlaydi.	Tizim markazsiz bo'lgani uchun nazorat va javobgarlik mexanizmlari noaniq bo'lishi mumkin.
Audit jarayonida qo'llanishi	Har bir yozuv o'zgarmas bo'lgani uchun moliyaviy tekshiruv tez va aniq amalga oshadi.	Mavjud buxgalteriya standartlari bilan to'liq integratsiyalanmaganligi sababli qo'llanish murakkab.
Tejamkorlik	Oraliq vositachilarsiz operatsiyalar amalga oshadi, bu xarajatlarni kamaytiradi.	Dastlabki joriy etish va texnik xizmat xarajatlari yuqori.
Innovatsion rivojlanish	Yangi audit, soliq va hisob yuritish modellari uchun imkon yaratadi.	Kadrlar malakasi yetarli bo'lmasa, texnologiyaning to'liq salohiyati ishga solinmaydi.

Yuqoridagi jadvalda blockchain texnologiyasining buxgalteriya hisobi, iqtisodiy tahlil va audit tizimlarida qo'llanilishi bilan bog'liq ijobiy hamda salbiy jihatlar tahlil qilingan. Ushbu texnologiya moliyaviy ma'lumotlarning shaffofligi, xavfsizligi va ishonchliligini sezilarli darajada oshiradi. Har bir tranzaksiya o'zgarmas yozuv sifatida saqlanishi tufayli audit jarayonida ma'lumotlarning haqiqiylikni tekshirish osonlashadi. Bu auditorlar va nazorat organlari uchun tezkor, aniq hamda obyektiv tahlil imkonini yaratadi.

Biroq, blockchain texnologiyasining amaliy joriy etilishi ham qator muammolarni keltirib chiqaradi. Avvalo, bu texnologiya yuqori texnik xarajatlar, murakkab infratuzilma va malakali kadrlarni talab etadi. Shuningdek, mavjud buxgalteriya standartlari blockchain bilan to'liq integratsiyalanmaganligi sababli, ko'plab korxonalarda uni joriy etish jarayoni sust kechmoqda. Markazlashmagan tizim bo'lganligi sababli nazorat va huquqiy javobgarlik mexanizmlari ham yetarlicha aniqlashtirilmagan.

Shu bilan birga, blockchainning strategik afzalliklari — ma'lumotlarni himoyalash, vositachilarsiz operatsiyalarni amalga oshirish va iqtisodiy shaffoflikni ta'minlash — uni kelajakda buxgalteriya va audit tizimlarining ajralmas qismiga aylantiradi. Demak, texnologiyani bosqichma-bosqich joriy etish, huquqiy va me'yoriy bazani mustahkamlash hamda mutaxassislar tayyorlash bu sohada muvaffaqiyat garovi hisoblanadi.

Avvalo, raqamli transformatsiya buxgalteriya hisobi tizimining avtomatlashtirilishi, ma'lumotlarni real vaqt rejimida qayta ishlash va tahlil qilish imkoniyatlarini kengaytiradi. An'anaviy hisob yuritish tizimlarida buxgalterlar ko'p hollarda ma'lumotlarni qo'lda kiritish va qayta ishlashga majbur bo'lgan bo'lsa, raqamli tizimlarda bu jarayonlar maxsus dasturlar yordamida avtomatik tarzda amalga oshiriladi. Masalan, "1C: Buxgalteriya", "SAP ERP", "Oracle Financials" kabi dasturlar nafaqat hisob-kitoblarni yuritadi, balki moliyaviy oqimlarni tahlil qilish, xatoliklarni aniqlash, hisobotlarni avtomatik tuzish va ularni real vaqt rejimida rahbariyatga taqdim etish imkonini beradi. Bunday tizimlar moliyaviy ma'lumotlarning aniqligi va ishonchliligini ta'minlaydi, inson omilini kamaytiradi hamda vaqt va resurs tejamliligini oshiradi.

Raqamli texnologiyalarni joriy etish orqali buxgalteriya ma'lumotlarini qayta ishlash tezligi bilan bir qatorda, ularning sifat ko'rsatkichlari ham sezilarli yaxshilanadi. Elektron hujjatlar aylanishi tizimi, bulutli hisoblash (cloud computing) va ma'lumotlar bazalari integratsiyasi buxgalteriya axborotining markazlashgan boshqaruvini ta'minlaydi. Bu esa korxonaning barcha bo'limlari o'rtasida axborot oqimini tezlashtiradi, natijada qaror qabul qilish jarayoni yanada tez va aniq bo'ladi. Shuningdek, raqamli hisobotlar tizimi orqali rahbariyat har qanday vaqtda real moliyaviy holat haqida to'liq ma'lumotga ega bo'ladi, bu esa korporativ boshqaruvning sifatini oshiradi.

Iqtisodiy tahlil sohasida ham raqamli transformatsiya sezilarli o'zgarishlarni olib keldi. An'anaviy tahliliy usullar ma'lumotlarni retrospektiv baholash bilan chegaralangan bo'lsa, zamonaviy texnologiyalar yordamida prognozlash, model yaratish va "real-time analytics" imkoniyatlari paydo bo'ldi. Bugungi kunda korxonalarda "Big Data" va "Business Intelligence" platformalari yordamida katta hajmdagi ma'lumotlar tahlil qilinib, iqtisodiy jarayonlarning rivojlanish tendensiyalari aniqlanmoqda. Bu tizimlar yordamida ishlab chiqarish hajmi, xarajatlar dinamikasi, foyda marjasi, likvidlik va rentabellik ko'rsatkichlari avtomatik tarzda tahlil qilinadi. Shuningdek, sun'iy intellekt asosida ishlaydigan algoritmlar moliyaviy risklarni aniqlash va ularning oldini olishda muhim rol o'ynaydi.

Raqamli iqtisodiy tahlilning muhim ustunligi shundaki, u subyektiv omillarni kamaytiradi va ob'ektiv, raqamli dalillarga asoslangan xulosalarni shakllantiradi. Masalan, bulut texnologiyalari yordamida yig'ilgan katta hajmdagi ma'lumotlar bir necha soniya ichida qayta ishlanadi, shundan so'ng tizim korxonaning moliyaviy holati bo'yicha avtomatik tahliliy hisobotni shakllantiradi. Bu esa analitiklarning vaqtini tejaydi, insoniy xatoliklar ehtimolini kamaytiradi va boshqaruv qarorlarini tezlashtiradi. Shu bilan birga, sun'iy intellekt yordamida ishlab chiqilgan prognoz modellari bozor kon'yunkturasini oldindan baholash imkonini beradi.

Audit sohasida esa raqamli transformatsiya yanada chuqurroq natijalar bermoqda. Avval audit jarayonlari hujjatlar asosida, ko'p vaqt talab etuvchi tekshiruvlar shaklida amalga oshirilgan bo'lsa, bugungi kunda "continuous auditing" yondashuvi joriy etilmoqda. Bu yondashuvda auditorlar real vaqt rejimida korxona faoliyatini kuzatib borish, operatsiyalarni avtomatik tarzda tahlil qilish va g'ayrioddiy holatlarni tezda aniqlash imkoniyatiga ega. Masalan, SAP va Oracle tizimlari asosida yaratilgan raqamli audit modullari har bir tranzaksiyani avtomatik ravishda tekshiradi va xatolik aniqlangan taqdirda auditorni darhol xabardor qiladi. Bu nafaqat auditning aniqligini oshiradi, balki moliyaviy xatoliklarni erta bosqichda aniqlash va ularning salbiy oqibatlarini kamaytirish imkonini beradi.

O'zbekiston iqtisodiyotida ham bu yo'nalishdagi o'zgarishlar tobora kuchaymoqda. "Raqamli O'zbekiston – 2030" strategiyasida buxgalteriya va moliyaviy boshqaruv tizimlarini raqamlashtirish ustuvor yo'nalish sifatida belgilangan. Xususan, davlat byudjeti ijrosi, soliq hisobotlari, bank operatsiyalari va korporativ audit tizimlarida elektron hujjatlar aylanishi va raqamli imzo mexanizmlari joriy etilmoqda. Shuningdek, Davlat soliq qo'mitasi, Moliya vazirligi va Tijorat banklarida yagona axborot tizimlari yaratilib, buxgalteriya hisobotlarini elektron shaklda qabul qilish, qayta ishlash va tahlil qilish jarayoni to'liq avtomatlashtirilmoqda.

Korxona darajasida esa raqamli buxgalteriya tizimlarining joriy etilishi ishlab chiqarish samaradorligiga bevosita ta'sir ko'rsatmoqda. Masalan, ishlab chiqarish korxonalarida resurslar harakatini monitoring qilish, zaxiralarni boshqarish va tannarxni hisoblash raqamli platformalar orqali amalga oshirilmoqda. Bu orqali moliyaviy natijalar tezkor tahlil qilinadi, xarajatlar strukturasi optimallashtirish imkoniyati kengayadi va foyda marjasi oshadi. Raqamli tahlil vositalari yordamida esa korxona faoliyatining muhim ko'rsatkichlari — likvidlik, rentabellik, aylanish koeffitsiyentlari va moliyaviy barqarorlik darajasi aniqlanadi.

Shu bilan birga, raqamli transformatsiyaning muvaffaqiyati inson kapitaliga ham bog'liq. Buxgalter va auditorlarning raqamli savodxonligini oshirish, ularga zamonaviy dasturlar bilan ishlash bo'yicha treninglar tashkil etish, malaka oshirish kurslarini yo'lga qo'yish zarur. Bugungi kunda bir qator oliy ta'lim muassasalari, jumladan, Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti va Samarqand davlat universiteti bu yo'nalishda maxsus o'quv modullarini joriy etgan. Bu o'zgarishlar nafaqat nazariy bilimlarni, balki amaliy ko'nikmalarni ham rivojlantirishga xizmat qilmoqda.

Raqamli transformatsiyaning yana bir muhim jihati — ma'lumotlar xavfsizligini ta'minlashdir. Elektron hisob yuritish tizimlarida saqlanayotgan moliyaviy axborotlar kiberxavfsizlik choralarini talab qiladi. Shu sababli korxonalarda xavfsizlik protokollari, zaxira serverlar va shifrlash texnologiyalarini joriy etish muhim ahamiyatga ega. Bu yo'nalishda xalqaro standartlarga — ISO/IEC 27001 axborot xavfsizligi boshqaruv tizimi standartlariga mos yondashuv zarur.

Raqamli transformatsiya, shuningdek, iqtisodiy tahlilda prognozlashning aniqligini oshirishga xizmat qiladi. Sun'iy intellekt asosidagi tahliliy platformalar yordamida moliyaviy natijalar, bozor konyunkturasi va rentabellik ko'rsatkichlari ancha aniqlik bilan oldindan baholanadi. Bu boshqaruv qarorlarini qabul qilishda muhim ustunlik beradi. Misol uchun, raqamli tahlil tizimlari yordamida korxonalar investitsiya loyihalarining qaytarim muddatini, daromad kutilmalarini va risk darajasini oldindan hisoblab chiqish imkoniyatiga ega.

XULOSA VA TAKLIFLAR

Raqamli transformatsiya buxgalteriya hisobi, iqtisodiy tahlil va audit tizimlarini yangi bosqichga olib chiqib, ularning aniqligi, shaffofligi va samaradorligini tubdan oshirmoqda. O'zbekiston iqtisodiyotida bu jarayon "Raqamli O'zbekiston – 2030" strategiyasi doirasida izchil amalga oshirilmoqda. Elektron hujjatlar aylanishi, bulutli hisoblash tizimlari, sun'iy intellekt asosidagi tahliliy platformalar va doimiy audit texnologiyalari moliyaviy boshqaruv sifatini sezilarli darajada yaxshilamoqda. Shu bilan birga, bu tizimlarning samarali ishlashi uchun normativ-huquqiy baza, texnologik infratuzilma va axborot xavfsizligi mexanizmlarini yanada kuchaytirish zarur.

Soha rivojida inson kapitalining o'rnini alohida ahamiyatga ega. Raqamli buxgalteriya, audit va tahlil sohalarida faoliyat yurituvchi mutaxassislar zamonaviy dasturlar, axborot tizimlari va analitik vositalarni mukammal egallashi lozim. Shu sababli oliy ta'lim muassasalarida bu yo'nalishlarda maxsus o'quv modullarini kengaytirish, amaliyotga yo'naltirilgan trening va sertifikat dasturlarini joriy etish maqsadga muvofiqdir. Buxgalterlar va auditorlarning raqamli kompetensiyasini oshirish orqali iqtisodiy axborot tizimlarining barqarorligi va ishonchligi mustahkamlanadi.

Kelgusida buxgalteriya hisobi va audit tizimlarini raqamlashtirishda xalqaro standartlarga mos yondashuvni qo'llash, blokcheyn texnologiyalarini keng joriy etish, avtomatlashtirilgan tahlil tizimlarini ishlab chiqish va ularni mahalliy korxonalarga moslashtirish zarur. Davlat organlari, auditorlik tashkilotlari va biznes subyektlari o'rtasida yagona raqamli integratsiyani shakllantirish orqali moliyaviy axborotning ochiqligi, tahlilning chuqurligi va auditning samaradorligi yanada oshadi. Bu esa O'zbekistonning raqamli iqtisodiyotga o'tish jarayonini jadallashtiradi hamda global moliyaviy tizimdagi raqobatbardoshligini mustahkamlaydi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati:

1. M.A. Vasarhelyi, M.G. Alles, A. Kogan. Principles of Analytic Monitoring for Continuous Assurance. – Journal of Emerging Technologies in Accounting. – 2004. – 183 p.
2. J. Kokina, T.H. Davenport. The Emergence of Artificial Intelligence: How Automation is Changing Auditing. – Journal of Emerging Technologies in Accounting. – 2017. – 196 p.
3. C.A. Hardy. Continuous Auditing and Monitoring in Practice: Lessons for Implementation. – Journal of Information Systems. – 2015. – 212 p.
4. M. Bellucci. A Literature Review on Blockchain in Accounting Research. – Università di Firenze. – 2021. – 154 p.
5. M.A. Alles, G. Brennan, A. Kogan, M.A. Vasarhelyi. Continuous Monitoring of Business Process Controls: A Pilot Implementation at Siemens. – International Journal of Accounting Information Systems. – 2006. – 224 p.
6. T.H. Davenport, R. Ronanki. Artificial Intelligence for the Real World. – Harvard Business Review. – 2018. – 186 p.
7. J. Warren Jr., K. Moffitt, P. Byrnes. How Big Data Will Change Accounting. – Accounting Horizons. – 2015. – 178 p.
8. A. Appelbaum, D. Vasarhelyi. Big Data and Advanced Analytics in the Audit Profession. – Accounting Horizons. – 2017. – 210 p.
9. M.G. Alles, M.A. Vasarhelyi. The Evolution and Future of Auditing: Continuous Auditing and Big Data. – Accounting Perspectives. – 2018. – 189 p.

10. K. Sutton, D. Arnold, J. Holt. Accounting Information Systems and Internal Control. – New York: McGraw-Hill Education, 2020. – 336 p.
11. C. Humphrey, A. Samsonova-Taddei. Auditing Challenges in the Digital Era. – Accounting, Organizations and Society. – 2019. – 265 p.
12. OECD. Digitalisation and the Future of Work: Accounting and Financial Professions. – Paris: OECD Publishing, 2021. – 198 p.
13. A. Warren, P. Byrnes. The Impact of Data Analytics on the Future of Audit. – International Journal of Accounting Information Systems. – 2018. – 174 p.
14. R. Krumwiede, M. Schoch. Blockchain and the Future of Accounting. – Strategic Finance Journal. – 2020. – 142 p.
15. M. Alles, M.A. Vasarhelyi. The Role of Technology in the Audit Profession. – The CPA Journal. – 2019. – 205 p.

IQTISODIYOT & TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

Ingliz tili muharriri: Feruz Hakimov

Musahhih: Zokir ALIBEKOV

Sahifalovchi va dizayner: Oloviddin Sobir o'g'li

2025. № 10

© Materiallar ko'chirib bosilganda "Yashil" iqtisodiyot va taraqqiyot" jurnali manba sifatida ko'rsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar ma'sul. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelamasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

Mazkur jurnalda maqolalar chop etish uchun quyidagi havolalarga maqola, reklama, hikoya va boshqa ijodiy materiallar yuborishingiz mumkin.
Materiallar va reklamalar pullik asosda chop etiladi.

El.Pochta: sq143235@gmail.com

Bot: @iqtisodiyot_77

Tel.: 93 718 40 07

Jurnalga istalgan payt quyidagi rekvizitlar orqali obuna bo'lishingiz mumkin. Obuna bo'lgach, @iqtisodiyot_77 telegram sahifamizga to'lov haqidagi ma'lumotni skrinshot yoki foto shaklida jo'natishingizni so'raymiz. Shu asosda har oygi jurnal yangi sonini manzilingizga jo'natamiz.

"Yashil" iqtisodiyot va taraqqiyot" jurnali 03.11.2022-yildan O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Adminstratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan №566955 reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.

Litsenziya raqami: №046523. PNFL: 30407832680027

Manzilimiz: Toshkent shahar, Mirzo Ulug'bek tumani
Kumushkon ko'chasi, 26-uy.

Jurnal sayti: <https://yashil-iqtisodiyot-taraqqiyot.uz>
